

ज्ञानगंगा घरोघरी

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ
नाशिक — ४२२२२२

स्पर्धापरीक्षा पूर्वतयारी प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम
**Preparatory Certificate Programme For Competitive
Examinations (C146)**

शिक्षणक्रम माहितीपुस्तिका

शैक्षणिक वर्ष :2021-2022

अनुक्रमणिका

१. केंद्राचा परिचय	३
२. शिक्षणक्रमाविषयी	४
२.१ शिक्षणक्रमाची गरज	
२.२ शिक्षणक्रमाची उद्दिष्टे	
२.३ शिक्षणक्रमाची संरचना	
२.४ अध्ययन पद्धती	
२.५ कालावधी	
२.६ माध्यम	
२.७ श्रेयांक	
३. स्पर्धापरीक्षा पुर्वतयारी प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम माहिती पुस्तिका	८
३.२ प्रवेश पात्रता	
३.३ शिक्षणक्रम शुल्क	
३.४ मूल्यमापन प्रक्रिया	
४. नोंदणी प्रक्रिया	१२
५. संपर्कसत्र आराखडा	१३
६. अभ्यासकेंद्रे	१६
७. विभागीय केंद्रे	१७
८. विशेष सूचना / संपर्कासाठी	१८

१. विद्यापीठाचा परिचय

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाची स्थापना शासनाच्या २० व्या कलमान्वये १ जुलै १९८९ साली करण्यात आली. सामान्य माणसापर्यंत उच्च, तंत्र आणि व्यवसायिक शिक्षण पोहचविणे. त्यासाठी दूरशिक्षण आणि अत्याधुनिक संज्ञापन तंत्रज्ञानाचा वापर करून नवनवीन उपक्रमांद्वारे जास्तीत जास्त लोकांना शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहात आणणे व विद्यापीठला लोक विद्यापीठाचा दर्जा प्राप्त करून देणे, असा आहे. या विद्यापीठाचे ब्रीदवाक्य 'ज्ञानगंगा घोघरी' आहे.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे कार्यक्षेत्र संपूर्ण महाराष्ट्र राज्य असून या विद्यापीठाची ८ विभागीय केंद्रे अमरावती, औरंगाबाद, मुंबई, नागपूर, नाशिक, पुणे, कोल्हापूर, आणि नांदेड या ठिकाणी कार्यरत आहे. या विद्यापीठाची २००० पेक्षा जास्त अभ्यासकेंद्र असून दरवर्षी साधारणपणे ६.५० लाख विद्यार्थी मुक्त विद्यापीठाचा फायदा घेत आहे. या विद्यापीठाने सेनादल, पोलीस, बंदिवान, घरकामगार, दिव्यांग, सफाई कामगार, औद्योगिक कामगार, सुरक्षा रक्षकांसाठी विशेष उपक्रम राबवीत आहे.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचा जगातील 'मेगा युनिवर्स' च्या यादीत समावेश असून या विद्यापीठाला असोशिएशन ऑफ कॉमनवेल्थ युनिवर्सिटी या संस्थेकडून सन २०१९ मध्ये 'क्वालिटी ऑफ लाईफ' हे प्रतिष्ठेचे पारितोषिक प्राप्त झाले आहे. तसेच २००२ मध्ये 'अॅवार्ड ऑफ एक्सलन्स डिस्टन्स लर्निंग एक्सपिरिअन्स' हे पारितोषिक कॉमनवेल्थ ऑफलर्निंग कॅनडा या संस्थेतर्फे देण्यात आलेला आहे.

१.१ केंद्राचा परिचय

सहयोग व विशेष उपक्रम केंद्र

सहयोग व विशेष उपक्रम केंद्राची स्थापना व्यवस्थापन मंडळाच्या ठरावानुसार डिसेंबर २०१० मध्ये करण्यात आली. शिक्षणापासून वंचित विशेष लक्ष्यगटांसाठी सामान्य, तांत्रिक, व्यावसायिक आणि रोजगार भिमुख शिक्षणक्रम उपलब्ध करून देणे तसेच विशेष लक्ष्यगटांकडे आत्मसात असलेली कौशल्ये तपासून प्रमाणित करून certify करणे. या उद्देशाने सहयोग व विशेष उपक्रम केंद्राची स्थापना करण्यात आली.

सहयोग व विशेष उपक्रम केंद्राने रस्ते परिवहन व सुरक्षा प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम, ग्राम रोजगार सेवक प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम, सुरक्षा रक्षक प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम, शेतकरी उत्पादक कंपनी व्यवस्थापन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम, मधुमक्षिकापालन कौशल्य प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम असे व्यवसाय व रोजगारभिमुख शिक्षणक्रम विकसित केलेले आहे.

२. शिक्षणक्रमाविषयी

विद्यार्थी स्पर्धा परीक्षांचा अभ्यास करत असतांना त्याच्यापुढे एक प्रश्न उभा राहतो तो म्हणजे नोकरीचा, त्याच्यात विलक्षण क्षमता असतांनाही करीयरच्या योग्य वाटा माहित नसल्याने तो सुशिक्षित बेरोजगार होऊन राहतो. आर्थिक परिस्थितीमुळे किंवा अपुऱ्या माहितीमुळे चुकीच्या दिशेने आपले मार्गक्रमण करतात व त्यात अपयशी होतात किंवा ते नैराश्याने ग्रस्त होतात. या कोर्सच्या माध्यमातून अशा अनेक विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करण्याचा हा प्रामाणिक प्रयत्न आहे. एम.पी.एस.सी. व यु.पी.एस.सी परीक्षा मार्फत त्यांची निवड प्रशासकीय पदांवर होऊ शकते. बऱ्याच शासकिय परीक्षा १२ वी नंतर किंवा पदवी नंतर देता येतात. अशा होतकरू विद्यार्थ्यांकरिता हा कोर्स तयार करण्यात आला आहे. या प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाचा अभ्यास करतांना विद्यार्थ्यांची ओळख सध्या कार्यरत असणाऱ्या सर्व थरातील अधिकाऱ्यांशी होणार असल्याने विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वात निश्चितच भर पडेल यात शंका नाही.

२.१ शिक्षणक्रमाची गरज

- सध्याचे युग हे स्पर्धेचे युग आहे. या युगात प्रत्येकाला आपले अस्तित्त्व सिध्द करावे लागते. पदवीचे शिक्षण सुरू असताना स्पर्धा परीक्षेची पूर्वतयारी केल्यास प्रत्यक्ष परीक्षेपर्यंत पुर्व, मुख्य व मुलाखतीचा संपूर्ण अभ्यास होऊन जातो. त्यामुळे या शिक्षणक्रमाचा फायदा पदवीचे शिक्षण घेणाऱ्या सर्व विद्यार्थी वर्गास होणार आहे.
- भविष्यात महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग व इतर सरळसेवा परीक्षांची पायाभरणी या शिक्षणक्रमामुळे होईल.
- महाराष्ट्र राज्यातील विद्यार्थ्यांना सरकारी नोकरीत कसा प्रवेश करावा, पूर्वतयारी, अभ्यासक्रम, संदर्भ पुस्तके यांची माहिती या शिक्षण क्रमामार्फत प्राप्त होईल.
- राज्यातील ग्रामीण तथा आदिवासी भागातील विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षेची नेमकी संरचना लवकरच कळेल व त्यामुळे त्यांना त्या परिक्षेबद्दल जाणीव होईल.
- राज्यभरातील महिला, अपंग, अनाथ, खेळाडू, प्रकल्पग्रस्त व भूकंपग्रस्त विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षांमधील समांतर आरक्षण शक्तीची जाणीव या शिक्षणक्रमातून होईल.
- शिक्षण होऊन केवळ मार्गदर्शनाच्या अभावामुळे निर्माण होणाऱ्या बेरोजगारीचे प्रमाण कमी होवून विद्यार्थ्यांना या शिक्षणक्रमाच्या पायाभरणीने रोजगाराची संधी नक्की उपलब्ध होईल.

२.२ शिक्षणक्रमाची सर्वसाधारण उद्दिष्टे

- विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन उपलब्ध करून देणे.
- स्पर्धा परीक्षांची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना विविध विषयांचे ज्ञान प्राप्त करून देणे.
- स्पर्धा परीक्षांची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना प्रशासकीय यंत्रणांची माहिती करून देणे.
- स्पर्धा परीक्षांची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना विविध शासकिय परीक्षांविषयी माहिती देणे.
- स्पर्धा परीक्षांची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांत लोकसेवा आयोग व राज्य लोकसेवा आयोग यांच्या परीक्षा उत्तीर्ण करण्याची क्षमता निर्माण करणे.

२.३ शिक्षणक्रमाची संरचना

स्पर्धापरीक्षा पुर्वतयारी प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम (C-146)

अ. क्र.	अभ्यासक्रम संकेतांक	अभ्यासक्रम	प्रकार (बौद्धिक व तात्विक कार्यानुभव, अन्य)	अपेक्षित विकसित होणारी कौशल्ये व क्षमता	श्रेयांक	गुण
(१)	GEN151	इतिहास व भूगोल	सैध्दांतिक व समंत्रण	महाराष्ट्राच्या ऐतिहासिक पार्श्वभूमीची व भौगोलिक माहिती मिळेल.	४	१००
(२)	GEN152	मराठी व इंग्रजी	सैध्दांतिक व समंत्रण	भाषा विकासातून व्यक्तिमत्व विकास साधता येईल.	४	१००
(३)	GEN153	गणित व विज्ञान	सैध्दांतिक व समंत्रण	वैज्ञानिक दृष्टिकोन निर्माण होईल.	४	१००
(४)	GEN154	राजशास्त्र व अर्थशास्त्र	सैध्दांतिक व समंत्रण	राज्यघटनेची व देशाची आर्थिक परिस्थिती कळेल.	४	१००

२.४ अध्ययनपद्धती

ज्या विद्यार्थ्यांना दररोज महाविद्यालयात जाऊन शिक्षण घेता येत नाही; तसेच अध्ययन करण्यासाठी पूर्ण वेळ देता येत नाही, अशा विद्यार्थ्यांसाठी मुक्त विद्यापीठाणे स्वतंत्रपणे अध्ययन पद्धती विकसित केली आहे. त्यात पुढील घटकांचा समावेश आहे

१. स्वयं-अध्ययनाधिष्ठित इ. पुस्तके.
२. तज्ञ प्राध्यापकांचे संपर्कसत्रात मार्गदर्शन
३. अध्ययन कालांतर्गत मूल्यमापनाची सोय
४. आवश्यक तेथे प्रात्यक्षिकांची संधी
५. आभासी वर्गाची (Virtual Class Room) वेब रेडिओ 'यशवाणी उपलब्धता'
६. द्रुकश्राव्य केंद्र

या अध्ययन पद्धतीत विद्यार्थ्यांना केवळ अभ्यासक्रमाचा तपशील न देता, त्यावरील अध्ययन पुस्तकांचा संच E-Book स्वरूपात देण्यात येतो. प्रवेश शुल्कातच ही अध्ययन पुस्तके देण्यात येतात व ती विद्यार्थ्यांला स्वतःकडे कायम ठेवता येतात. ही स्वयं-अध्ययन E-Book पुस्तके अन्य पाठ्यपुस्तकांपेक्षा निराळ्या पद्धतीने लिहिलेली असतात. हा पाठ्यपुस्तकात एका वाचनात समजावून घेता येईल अशा प्रकारे विषयांची छोट्या छोट्या घटकांत विभागणी केलेली असते. उदारणार्थ, उदाहरणे, आलेख, चित्रे, इत्यादींच्या सहाय्याने विषयांची मांडणी सुबोधपणे करण्यात येते. ह्या पुस्तकांची छपाई विद्यार्थ्यांचे अध्ययन सुलभपणे व्हावे या दृष्टीने करण्यात आलेली असते. जर त्याला काही प्रश्न सोडविता आले नाही, तर त्याने पुन्हा तो भाग पुन्हा वाचून उत्तरे मिळवावयाची असतात. एवढे करूनही काही प्रश्नांची उत्तरे मिळू शकले नाहीत तर ते प्रश्न नोंदवून ठेवावेत व अभ्यासकेंद्रावरील संपर्क सत्रात मार्गदर्शक प्राध्यापकांशी (संमंत्रक-Counsellor) चर्चा करून त्याची उत्तरे मिळविता येतात. विद्यार्थ्यांला आपल्या सोयीच्या ठिकाणचे अभ्यासकेंद्र निवडता येते. या अभ्यासकेंद्रावर प्रत्येक अभ्यासक्रमासाठी सामान्यतः सुटीच्या दिवशी वा कार्यालयीन वेळेनंतर संपर्कसत्रे घेण्यात येतात त्या त्या विषयातील तज्ञ मार्गदर्शक ह्या संपर्कसत्रात विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतात. मात्र हे मार्गदर्शन केवळ व्याख्यानांच्या स्वरूपाचे असत नाही. मार्गदर्शकाकडून विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नांची / शंकांची उत्तरे मिळवणे, कठीण विषयावर चर्चा-परिसंवाद घडवून आणणे, अंतर्गत मूल्यमापनाच्या माध्यमातून आपल्या प्रगती विषयी विद्यार्थ्यांला माहिती घेता येते. म्हणून संपर्कसत्रांना विद्यार्थ्यांनी उपस्थित राहावे.

विद्यार्थ्यांने वरील सर्व अध्ययन सुविधांचा जास्तीत जास्त उपयोग करून घेऊन स्वतःची अभ्यास पद्धती तयार करावी. आपल्याला मिळणारा वेळ लक्षात घेऊन मिळणाऱ्या वेळेचा नियोजनपूर्वक उपयोग करावा. केवळ पाठांतराद्वारे केलेला अभ्यास हा खरा अभ्यास नसून विषयांचे सुस्पष्ट आकलन होणे व त्याचा योग्य ठिकाणी उपयोग करता येणे हे चांगल्या अभ्यास पद्धतीचे मर्म आहे. त्यामुळे प्रात्यक्षिके व सराव यांवर भर देऊन विद्यार्थ्यांने अभ्यास करावा अशी अपेक्षा आहे. अभ्यास केंद्रावर कौशल्यावर आधारित प्रात्यक्षिकांचे आयोजन केले जाते.

२.५ कालावधी

प्रस्तुत शिक्षणक्रम दूरस्थ अध्यापनपध्दतीद्वारे आयोजित केला जाणार असून नोंदणीपासून परीक्षेपर्यंतचा कालावधी ६ महिन्यांचा राहिल व अधिकतम कालावधी २ वर्षांचा असेल.

२.६ माध्यम

विद्यापीठाने संपूर्ण अध्ययन साहित्य हे मराठी भाषेत तयार केलेले आहे. त्यामुळे संपर्क सत्राचे माध्यम मराठी भाषेत राहिल. अंतिम परीक्षेत देखिल मराठी भाषेत बहुपर्यायी स्वरूपाचे प्रश्न विचारले जातील. इंग्रजी अभ्यासक्रमासाठी इंग्रजी भाषेचा वापर करण्यात येईल.

२.७ श्रेयांक

सामान्यतः एका अभ्यासक्रमासाठी विद्यार्थ्याला ३० ते ३५ घड्याळी तासांचा वेळ लागतो. मुक्त शिक्षणपद्धतीत या अध्ययनतासांचे मापन 'श्रेयांका' च्या परिमाणात केले जाते. ३० ते ३५ अध्ययन तासांचा अभ्यास म्हणजे १ श्रेयांक या अभ्यासात अध्ययन पुस्तकांचे वाचन, टिपणे काढणे, मनन-चिंतन करणे, प्रश्नोत्तरे लिहिणे, संपर्कसत्रातील मार्गदर्शन, इत्यादींचा समावेश आहे.

बारा श्रेयांकांचा म्हणजेच ३५० ते ३८० अध्ययन तासांचा एक अभ्यासक्रम असतो स्पर्धापरीक्षा पुर्वतयारी प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमासाठी एकूण बारा श्रेयांकांचा अभ्यास पूर्ण करावा लागतो.

३. स्पर्धापरीक्षा पुर्वतयारी प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम (C146)

३.१ अभ्यासक्रम संरचना

पाठ्यपुस्तिका १ (इतिहास व भूगोल)

इतिहास

घटक - १	प्राचीन इतिहास
घटक - २	मध्ययुगीन भारत
घटक - ३	आधुनिक भारताचा विशेषतः महाराष्ट्राचा इतिहास

भूगोल

घटक - १	विश्व व विश्वनिर्मितीच्या संकल्पना
घटक - २	प्राकृतिक भूगोल
घटक - ३	भारतीय खनिज संपत्ती व उर्जा संपत्ती
घटक - ४	महाराष्ट्राचा भूगोल

पाठ्यपुस्तिका २ (मराठी व इंग्रजी)

मराठी

घटक - १	मराठी भाषा व व्याकरण
घटक - २	गद्य आकलन
घटक - ३	निबंधलेखन

इंग्रजी

TOPIC 1	ENGLISH GRAMMAR
TOPIC 2	COMPREHENSION
TOPIC 3	ESSAY WRITING

पाठ्यपुस्तिका ३ (विज्ञान व गणित)

विज्ञान

घटक - १	भौतिकशास्त्र
घटक - २	रसायनशास्त्र
घटक - ३	जीवशास्त्र

गणित

घटक - १	सामान्य अंकगणित
घटक - २	बुद्धिमत्ता चाचणी
घटक - ३	भूमितीय संकल्पना व महत्त्वमापन

पाठ्यपुस्तिका ४ (अर्थशास्त्र व राज्यशास्त्र)

अर्थशास्त्र

घटक - १	भारतीय अर्थव्यवस्था व कृषी अर्थव्यवस्था
घटक - २	राष्ट्रीय उत्पन्न, दारिद्र्य, बेरोजगारी आणि विकास
घटक - ३	पैसा, चलन, चलनवाढ, भारतीय वित्तीय बाजार, सार्वजनिक वित्त
घटक - ४	भारताची मध्यवर्ती बँक आणि भारताची कररचना
घटक - ५	भारताचा परकीय व्यापार

राज्यशास्त्र

घटक - १	घटकात्मक मांडणी
घटक - २	भारतातील संसदीय शासनव्यवस्था
घटक - ३	घटनात्मकसंस्था
घटक - ४	स्थानिक स्वराज्यसंस्था

३.२ प्रवेश पात्रता

अ) शैक्षणिक अर्हता

- (१) उच्च माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा (बारावी) उत्तीर्ण
- (२) मुक्त विद्यापीठाची पूर्व तयारी प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण
- (३) मुक्त विद्यापीठात किंवा इतर विद्यापीठात बी.ए/बी.कॉम./ बी.एस्सी. करणारे विद्यार्थी ह्या शिक्षणक्रमास प्रवेश घेण्यास पात्र आहे.

ब) वय

(1) किमान १८ वर्षे पूर्ण असणारी व्यक्ती

३.३ शिक्षणक्रम शुल्क

विद्यापीठ शुल्क : रु. २५००/-

(ऑनलाईन)

अभ्यासकेंद्र शुल्क : रु. २५००/-

(अभ्यासकेंद्रावर भरावे)

एकूण शिक्षणक्रम : रु. ५०००/-

स्पर्धापरीक्षा पुर्वतयारी प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम शुल्क विवरण तक्ता

अ. क्र.	शुल्काचे शीर्षक	शुल्क
(A)	मुक्त विद्यापीठ हिस्सा	२५००
१	शिक्षणक्रम नोंदणी शुल्क	५००
२	शैक्षणिक शुल्क	१२५०
३	परीक्षा/ मूल्यमापन व प्रमाणपत्र	५००
४	केंद्र विकसन व परिरक्षण	२५०
(B)	अभ्यासकेंद्राचा हिस्सा	२५००
१	अभ्यासकेंद्र प्रमुख	३५०
२	संयोजक	३५०
३	मार्गदर्शक प्राध्यापक	१२००
४	सहाय्यक	२५०
५	शिपाई	१००
६	अभ्यासकेंद्रासाठी जागा वर्ग खोल्या, संगणक, इंटरनेट, किरकोळ खरेदी, स्टडी सेंटर, किरकोळ खर्च, आदर, आतिथ्य	२५०
	एकूण शुल्क रु.	५०००

३.४ पुनर्नॉदणी

- स्पर्धापरीक्षा पुर्वतयारी सर्टिफिकेट कोर्स शिक्षणक्रम ६ महिने कालावधी आहे. परंतु सदर शिक्षणक्रम जास्तीत जास्त २ वर्षात पूर्ण करता येईल.
- शुल्क = ५०००
- नॉदणीची मुदत संपल्यानंतर विद्यापीठ शुल्क रु. १०००/- भरून पुनर्नॉदणी करता येईल. परंतू विद्यार्थ्याला चार ही अभ्यासक्रमासाठी रु. ३०० प्रती अभ्यासक्रमाप्रमाणे चार अभ्यासक्रमासाठी रु.१२००/- भरावे लागतील.

३.४. मूल्यमापन प्रक्रिया

शिक्षणक्रमातील ४ अभ्यासक्रमापैकी सर्व अभ्यासक्रम उत्तीर्ण होणे अनिवार्य आहे. यापैकी एकही अभ्यासक्रम अनुत्तीर्ण झाल्यास संपूर्ण अभ्यासक्रम (चार) पुन्हा द्यावे लागतील. अभ्यासक्रम आणि शिक्षणक्रम उत्तीर्ण होण्यासाठी प्रत्येकी ५० टक्के गुण मिळविणे आवश्यक आहे.

संकेतांक	शिक्षणक्रम	श्रेयांक	परीक्षा	किमान	कमाल	बौद्धिक/ अंतर्गत चाचणी	किमान	कमाल
GEN151	इतिहास व भूगोल	३	अंतिम परीक्षा	५०	१००	अंतिम लेखी परीक्षा	३२	८०
						अंतर्गत चाचणी परीक्षा	८	२०
GEN152	मराठी व इंग्रजी	३	अंतिम परीक्षा	५०	१००	अंतिम लेखी परीक्षा	३२	८०
						अंतर्गत चाचणी परीक्षा	८	२०
GEN153	गणित व विज्ञान	३	अंतिम परीक्षा	५०	१००	अंतिम लेखी परीक्षा	३२	८०
						अंतर्गत चाचणी परीक्षा	८	२०
GEN154	राज्यशास्र व अर्थशास्र	३	अंतिम परीक्षा	५०	१००	अंतिम लेखी परीक्षा	३२	८०
						अंतर्गत चाचणी परीक्षा	८	२०

• गुण वितरण तपशील

अ.क्र.	अभ्यासक्रम संकेतांक	अभ्यासक्रम	लेखी परीक्षा	अंतर्गत चाचणी	एकूण
१)	GEN151	इतिहास व भूगोल	80	20	100
२)	GEN152	मराठी व इंग्रजी	80	20	100
३)	GEN153	गणित व विज्ञान	80	20	100
४)	GEN154	राज्यशास्र व अर्थशास्र	80	20	100
एकूण					400

४. नोंदणी प्रक्रिया

- १) विद्यार्थ्यांनी विद्यापीठाने निर्धारित केलेल्या ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिये प्रमाणे नोंदणी प्रक्रिया पूर्ण करावी.
- २) ऑनलाईन नोंदणी प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर मिळालेली पावती अभ्यासकेंद्रावर दाखवून आपला प्रवेश निश्चित करावा.
- ३) nondani@ycmou.digitaluniversity.ac
- ४) प्रवेशासाठी प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थ्यांस प्रथम प्राधान्य देण्यात येईल.
- ५) विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया १ जुलै पासून.

5. संपर्कसत्र आराखडा

संपर्कसत्र आराखडा

संपर्क सत्र क्र.	दिनांक	वार	वेळ	विषय	संपर्कसत्र
1	02/10/2021	शनिवार	11.00 ते 12.30 (बौद्धिक)		प्रथम संपर्क सत्राचे उद्घाटन आपल्या परिसरातील मान्यवरांच्या हस्ते, मान्यवरांच्या हस्ते अभ्यासकेंद्र फलकाचे उद्घाटन. मुक्त विद्यापीठ म्हणजे काय? याविषयी माहिती देणे. मुक्त शिक्षण पद्धत, पारंपारिक आणि मुक्त शिक्षणपद्धतीतील फरक, परीक्षा पद्धत, संपर्कसत्र म्हणजे काय? याविषयी माहिती देणे. आयोजक आणि विद्यार्थ्यांना संपर्कसत्र आराखड्याचे वितरण, ई बुक डाउनलोड करण्याबाबत मार्गदर्शन (एकापेक्षा अधिक शिक्षणक्रम असल्यास प्रथम संपर्कसत्र सगळ्यांसाठी समान असेल)
2	09/10/2021	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	राज्यसेवा/ संघ लोकसेवा	स्पर्धा परीक्षांची ओळख
				राज्यसेवा/ संघ लोकसेवा	स्पर्धा परीक्षांची स्वरूप
3	10/10/2021	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	भारतीय राज्यघटना	घटनात्मक मांडणी
				भारतीय राज्यघटना	घटनात्मक मांडणी
4	16/10/2021	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	भारतीय राज्यघटना	संसद, घटक राज्यातील शासन, सर्वोच्च न्यायालय, इ
				भारतीय राज्यघटना	संसद, घटक राज्यातील शासन, सर्वोच्च न्यायालय, इ
5	17/10/2021	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	भारतीय राज्यघटना	घटनात्मक कायदेशीर व इतर संस्था
				भारतीय राज्यघटना	घटनात्मक कायदेशीर व इतर संस्था
6	23/10/2021	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	पंचायत राज	ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्था
				पंचायत राज	शहरी स्थानिक स्वराज्य संस्था
7	24/10/2021	रविवार	10.00 ते 11.00	-	चाचणी परीक्षा
8	30/10/2021	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	प्राचीन भारताचा इतिहास	प्राचीन भारतातील मानवी वाटचाल, हडप्पा काळ, वैदिक व उत्तर वैदिक काळ
				प्राचीन भारताचा इतिहास	बौद्ध व जैन धर्म, महाजनपदे, मौर्य व मौर्योत्तर कालखंड
9	31/10/2021	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	प्राचीन भारताचा इतिहास	शुंग ते हर्षवर्धन कालखंड, परकीय आक्रमण, चालुक्य, राष्ट्रकुट व यादव
				मध्ययुगीन भारताचा इतिहास	दिल्ली सल्तनत, विजयनगर साम्राज्य व बहामनी राज्य
10	13/11/2021	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	मध्ययुगीन भारताचा इतिहास	दक्षिण भारतातील आदिलशाही व इतर शाह्या मोगल सत्तेचा उदय, विस्तार व अंत
				मध्ययुगीन भारताचा इतिहास	मराठा सत्तेचा उदय, विस्तार व अंत, उत्तरकालीन मुघल
11	14/11/2021	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	आधुनिक भारताचा इतिहास	युरोपियनांचे आगमन, ब्रिटीश सत्ता संघर्ष, विरोध व उठाव
				आधुनिक भारताचा इतिहास	1857 नंतरचा ब्रिटीश इतिहास, प्रबोधन युग, शिक्षण व्यवस्था
12	20/11/2021	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	विज्ञान	रसायनशास्त्र
				विज्ञान	रसायनशास्त्र

13	21/11/2021	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	विज्ञान	भौतिकशास्त्र
				विज्ञान	भौतिकशास्त्र
14	27/11/2021	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	विज्ञान	जीवशास्त्र
				विज्ञान	जीवशास्त्र
15	28/11/2021	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	विज्ञान	जीवशास्त्र
				गणित	सामान्य अंकगणित
16	04/12/2021	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	गणित	सामान्य अंकगणित
				गणित	भूमितीय संकल्पना व महत्त्वमापन
17	05/12/2021	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	गणित	बुद्धिमत्ता चाचणी
				गणित	बुद्धिमत्ता चाचणी
18	11/12/2021	शनिवार	10.00 ते 11.00	-	चाचणी परीक्षा
19	12/12/2021	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	भूगोल	विश्व व विश्वनिर्मितीच्या संकल्पना
				भूगोल	विश्व व विश्वनिर्मितीच्या संकल्पना
20	18/12/2021	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	भूगोल	प्राकृतिक भूगोल
				भूगोल	प्राकृतिक भूगोल
21	19/12/2021	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	भूगोल	भारतीय खनिज व उर्जा संपत्ती
				भूगोल	भारतीय खनिज व उर्जा संपत्ती
22	01/01/2022	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	भूगोल	महाराष्ट्राचा भूगोल
				भूगोल	महाराष्ट्राचा भूगोल
23	02/01/2022	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	अर्थशास्त्र	मूलभूत संकल्पना
				अर्थशास्त्र	महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था
24	15 /01/2022	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	अर्थशास्त्र	भारतीय अर्थव्यवस्था, कृषी अर्थव्यवस्था, राष्ट्रीय उत्पन्न
				अर्थशास्त्र	दारिद्र्य व बेरोजगारी, पैसा, चलन/चलनवाढ
25	16 /01/2022	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	अर्थशास्त्र	भारतीय वित्तीय बाजार, सार्वजनिक वित्त भारतीय मध्यवर्ती बँक
				अर्थशास्त्र	भारतीय कररचना, भारतीय परकीय व्यापार
26	22 /01/2022	शनिवार	10.00 ते 11.00	-	चाचणी परीक्षा
27	23 /01/2022	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	मराठी व्याकरण	मराठी भाषा व व्याकरण
				मराठी व्याकरण	मराठी भाषा व व्याकरण
28	29 /01/2022	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	मराठी व्याकरण	मराठी भाषा व व्याकरण
				मराठी व्याकरण	मराठी भाषा व व्याकरण
29	30/01/2022	रविवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	मराठी व्याकरण	गद्य आकलन व निबंधलेखन
				इंग्रजी व्याकरण	English Grammar

30	05/02/2022	शनिवार	10.00 ते 12.00 / 01.00 ते 03.00 (बौद्धिक)	इंग्रजी व्याकरण	English Grammar
				इंग्रजी व्याकरण	English Grammar
31	06/02/2022	रविवार	10.00 ते 12.00	इंग्रजी व्याकरण	Comprehension & Essay Writing
			01.00 ते 02.00	-	चाचणी परीक्षा
33	12/02/2022	शनिवार	10.00 ते 12.00	-	कार्यक्रमाचा शेवट

६. अभ्यासकेंद्रे

Preparatory Certificate Programme For Competitive Examinations

Sl. No.	Name of Study Centre	Study Centre Code	Detailed address of Study Centre	Name of the Coordinator of Study Centre	Email ID of the Coordinator of Study Centre	Mobile number of the Coordinator of Study Centre
1.	Universal Foundation	54487	Canada Corner Nashik-422005	Prof. Rahul Shinde	Universalfoundationupsc@gmail.com	8806388822

७. विभागीय केंद्रे

१. अमरावती

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे
अमरावती विभागीय केंद्र
व्ही.एम.व्ही. रोड वलगाव,
अमरावती - 444 604
दूरध्वनी क्रमांक 0721-2531444

२. औरंगाबाद

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे
औरंगाबाद विभागीय केंद्र
सर्व्हे क्र. 41, नंदनवन कॉलनी, छावणी,
औरंगाबाद - 431 002
दूरध्वनी क्रमांक 0240-2335798 / 2356826

३. मुंबई

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे
मुंबई विभागीय केंद्र
जगनाथ शंकरशेठ नगरपालिका शाळा,
दुसरा मजला, फ्रेयर ब्रिज (दक्षिण), नाना चौक,
ग्रँट रोड (पश्चिम), मुंबई - 400 007
दूरध्वनी क्रमांक 022-23874186 / 23813256

४. नागपूर

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे
नागपूर विभागीय केंद्र
सुभेदार हॉल, विद्यापीठ क्रीडा क्षेत्र, लॉ कॉलेज
कॅम्पस, अमरावती रोड, रविनगर चौक,
नागपूर - 440 001
दूरध्वनी क्रमांक 0712-2553724 / 25

५. नाशिक

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे
नाशिक विभागीय केंद्र
जुनी निगम इमारत, दुसरा मजला, नवीन पंडित
कॉलनी, शरणपुर रोड, नाशिक- 422 002
दूरध्वनी क्रमांक 0253-2317063

६. पुणे

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे
पुणे विभागीय केंद्र
शाहीर अण्णाभाऊ साठे शाळागृह, महानगरपालिका
शाळा क्रमांक 5 (मुलांचे वसतिगृह), 654, सदाशिव
पेठ, कुमठेकर मार्ग, पुणे - 411 030
दूरध्वनी क्रमांक 020-24491107

७. कोल्हापूर

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे
कोल्हापूर विभागीय केंद्र
शिवाजी युनिव्हर्सिटी कॅम्पस, पोस्ट ऑफिस जवळ,
विद्यानगर, कोल्हापूर - 416 004
दूरध्वनी क्रमांक 0231-2607022

८. नांदेड

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे
नांदेड विभागीय केंद्र
श्रीमती. इंदिरा गांधी प्राध्यापक महाविद्यालय, लातूर
फाटा, वासरणी रोड, नांदेड- 431 603
दूरध्वनी क्रमांक 02462-259940 / 50

८. विशेषसूचना / संपर्कासाठी

सहयोग व विशेष उपक्रम केंद्र
यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ
ज्ञानगंगोत्री, गोवर्धन, गंगापूर धरणाजवळ,
नाशिक - ४२२२२२, दूरध्वनी : (०२५३) २२३०३३५
ई-मेल - ccsi@ycmou.digitaluniversity.ac
Website - <http://ycmou.digitaluniversity.ac>

1) प्रा. प्रकाश अतकरे, प्रमुख, शैक्षणिक व्यवस्थापन
सहयोग व विशेष उपक्रम केंद्र (CCSI)

Mo. No: 9422247286

E-Mail: ccsi@ycmou.digitaluniversity.ac

2) श्री. कैलास मोरे, सहयोगी सल्लागार (CCSI)
ग्राम रोजगार सेवक प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम (C133)
शेतकरी उत्पादक कंपनी व्यवस्थापन प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम (C148)
स्पर्धा परीक्षा पूर्वतयारी प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम (C146)

Mo. No: 9021422479

E-Mail: ccsi@ycmou.digitaluniversity.ac

3) श्रीमती. माधुरी खर्जुल, शैक्षणिक संयोजक (CCSI)

सुरक्षा रक्षक प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम (C132)

सुरक्षा अधिकारी प्रगत प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम (C134)

Mo. No: 8668279088

E-Mail: ccsi@ycmou.digitaluniversity.ac

4) श्री. राहुल नवले, शैक्षणिक संयोजक (CCSI)

मधुमक्षिकापालन कौशल्य प्रमाणपत्र शिक्षणक्रम (C149)

Mo. No: 8999980785

E-Mail: ccsi@ycmou.digitaluniversity.ac

नोंदणी बाबत संपर्कासाठी

सहायक कुलसचिव

नोंदणी कक्ष य.च.म मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

Phone: (0253) 2230580

Email: nondani@ycmou.digitaluniversity.ac

परीक्षेसाठी अभ्यासकेंद्राची यादी विद्यापीठाच्या Website वर उपलब्ध करून देण्यात येईल.

परीक्षेबाबत संपर्कासाठी

सहाय्यक कुलसचिव परीक्षा कक्ष- २

परीक्षा विभाग य.च.म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

Phone: (0253) 2230058

: 9403774548

Email: borse_kb@ycmou.digitaluniversity.ac

